

14. Bar-Tal D. Sequential Development of Helping Behavior: A Cognitive-Learning Approach. *Developmental Review*, 2. 1982. p. 101–124.

ASPECTE ALE COMPETENȚEI DE COMUNICARE ÎN CLASELE PRIMARE

Valentina Mancuș, grad didactic superior

Liceul Teoretic „Mihai Viteazul”

Rezumat. *Competențele de comunicare* reprezintă *capacități*, care includ ansambluri de *cunoștințe* structurate și deprinderi, *atitudini* dobândite prin învățare, care fac elevul competent în anumite situații de comunicare. Formarea competenței de comunicare are menirea să reglementeze relațiile dintre oameni în toate sferile vieții sociale: *școală, în muncă și viața de toate zilele, în politică și în știință, în familie și în locurile publice și este chemată să dirijeze faptele omului, atitudinea lui față de alți oameni și față de societate prin obiceiuri, convingeri, educație*. Formarea competențelor prin intermediul metodelor interactive îi face să se exprime clar, să se implice, să-și dezvolte vocabularul etc.

În mediul educațional se abordează tot mai insistent problematica formării competenței de comunicare la elevi, care reprezintă o necesitate socială stringentă, de aceea formarea/dezvoltarea lor sunt obiective de bază ale procesului de predare-învățare-evaluare.

T. Cartaleanu, O. Cosovan, V. Goraș-Postică se pronunță astfel despre competență: „Ca în oricare domeniu de activitate, competența reprezintă condiția asiguratorie pentru performanță și eficiență, fiind susținută, în linie directă, de factori extrinseci și intrinseci determinativi pentru conduita umană” [1].

Formarea competenței de comunicare orală are menirea să reglementeze relațiile dintre oameni în toate sferile vieții sociale: *școală, în muncă și viața de toate zilele, în politică și în știință, în familie și în locurile publice și este chemată să dirijeze faptele omului, atitudinea lui față de alți oameni și față de societate prin obiceiuri, convingeri, educație*.

Competențele de comunicare devin competențe-cheie la nivel de sistem educațional, fiind evaluate conform capacității personalității de a comunica cu cei din jur, alături de componentele afectiv-atitudinale într-o anumită situație. Este foarte important a ști să comunici conform celor trei dimensiuni ale naturii cunoașterii *a ști, a ști cum, a ști să fi...* [1, p.5].

Cel care știe să comunice poate relaționa cu persoanele cu care vine în contact. De asemenea, cel ce stăpânește tehnica aparent simplă a comunicării, încearcă să rezolve conflicte cu ajutorul cuvintelor. Comunicarea contribuie atât la socializarea elevului, cât și la formarea unui comportament civilizată.

Competențele de comunicare reprezintă *capacități* care includ ansambluri de *cunoștințe* structurate și deprinderi, *atitudini* dobândite prin învățare, care fac elevul competent în anumite situații de comunicare.

Cercetătoarea T. Cartaleanu susține că *competențele de comunicare*, ca parte integrantă a oricărei competențe, care în demersul educațional, în mare măsură, anume prin

comunicare-orală sau scrisă se demonstrează, se alcătuiesc din: *competențe lingvistice, competențe sociolingvistice și competențe pragmatice* [8, p.37].

Claude Simard structurează competența de comunicare în șase componente (apud A. Pamfil, p.43):

1. *componenta verbală*, ce integrează toate componentele limbii și conține la rândul ei: *dimensiunea lingvistică, dimensiunea textuală, dimensiunea discursivă*;
2. *componenta cognitivă*, ce se referă la stăpânirea operațiilor intelectuale realizate în producerea și comprehensiunea limbajului;
3. *componenta enciclopedică*, ce trimite la cunoașterea aspectelor lingvistice, textual și discursive proprii unor domenii diferite;
4. *componenta ideologică*, ce vizează capacitatea de a se situa față de și de a reacționa la idei, valori, opinii vehiculate prin discurs;
5. *componenta literară*, ce presupune cunoștințe și capacități de exploatare a creativității verbale;
6. *componenta socio-afectivă*, format dintr-o rețea de concepții, de sentimente și de valori ce influențează comportamentul verbal al individului.

Procesul de formare a competenței de comunicare este de lungă durată și presupune, la acest nivel :

- învățarea instrumentelor esențiale ce asigură receptarea și producerea mesajelor orale și scrise;
- asimilarea unor cunoștințe despre limbă, despre text și despre contextul comunicării, precum și asimilarea unor strategii de construcție și de receptare a discursului;
- exersarea acestor cunoștințe și strategii în situații diverse de comunicare [7, p. 64].

T. Callo menționează că la formarea eficientă a competențelor comunicative trebuie respectate și realizate următoarele principii: relațional; al ambianței comunicative; al pre-comunicativității; al necesității motivaționale; al personalizării; al parteneriatului; al euristiciității; al activizării; al responsabilității; al influenței acționale; al densității comunicative; al intenției comunicative; al egalității și al acordului; al socializării [Apud V. Goraș-Postică].

Formarea competenței de comunicare presupune formarea următoarelor deprinderi: de ascultare activă; de dialogare; de însușire și folosire a formulelor de politețe; de dezvoltare a capacității empatică; de dezvoltare a comunicării asertive; de respectare a normelor de comunicare orală și scrisă; de cunoaștere a limbajului nonverbal și paraverbal.

Formarea competențelor prin intermediul metodelor interactive de predare-învățare-evaluare presupune o manieră interactivă și activă a elevilor, ce îi face să se exprime. Metodele pot fi implementate diferențiat, respectându-se principiile accesibilității și ale adecvării la particularitățile de vârstă și intelectuale ale elevilor;

În scopul obținerii rezultatelor scontate pentru fiecare lecție pregătesc diverse modalități de formare a competenței de comunicare. Competența de comunicare se formează: *în situații de comunicare, în baza lecturării imaginii, cât și în baza textului literar.*

a) în situații de comunicare

Subiectul lecției: Eticheta comunicării

Realizează un reportaj cu colegul de bancă, la tema *Biografia lui Mihai Eminescu.*

Tabelul 1. Tehnica *Reportajul literar*

-Unde s-a născut Mihai Eminescu?	Ipoțești, satul copilăriei poetului.
-Ce ocupații a avut de mic copil?	-De mic copil, el cutreiera pădurile cu o carte în mână.
-A scris doar pentru copii?	-Nu, a scris și pentru maturi.
-Ce a iubit mult în viață ?	- A iubit mult să scrie.
-Ce lucrări a scris pentru copii?	-„Fiind băiet, păduri cutreieram”, „Revedere”, „Ce te legeni...”, „Freamăt de codru”
-Putem afla când a decedat?	- A decedat în 1889

b) în baza lecturării imaginii

Ce vedeți în imagine?

În ce perioadă a fost făcută fotografia?

Ce clădire importantă este reprezentată?

Ce clădiri sunt în preajmă?

Ce culori predomină?

Ce ați schimba în imagine?

d) Altă modalitate este **lectura textelor literare**. Scopul propus constă în elucidarea reperelor conceptuale, condițiile și posibilitățile de formare la elevii mici a competenței de comunicare prin intermediul textelor literare.

Tema: Legenda Cetatea Soroca

Întrebări privitoare la conținutul textului pentru a verifica gradul de receptare a textului.

- Ce a văzut pe cer domnitorul Moldovei, Petru Rareș, trecând pe malul Nistrului?
- Ce a hotărât să facă Măria Sa?
- Care a fost reacția domnitorului la uciderea din greșeală a uneia dintre lebede?
- Ce a făcut lebăda rămasă, pierzându-și prietena de viață?
- Ce a hotărât să înalțe voievodul în urma celor întâmplute?
- Dince a fost construită cetatea?
- Prin ce este vestită piatra de la Cosăuți?
- Ce alte cetăți ale Moldovei cunoașteți?
- Cu ce scop înălțau domnitorii cetăți?

Altă metodă a fost metoda cadranelor

Tabelul 2. Metoda cadranelor

Definiți noțiunea de legendă	Scrie substantivele cu majuscule din text
Describe lebăda din text	Desenează o cetate

Am utilizat metoda **cubul**.

Describe stânca lebedei.

Compară lebăda cu uliul.

Alcătuiește familia lexicală a cuvântului *piatră*

Analizează părțile de vorbire învățate: *Ea a căzut în apa limpede.*

Argumentează de ce textul este o legendă?

Asociați corect îmbinările de cuvinte pentru a obține comparații:

- obraji roșii
- ochi negri
- ca tăciunele
- fulgi mari
- ca niște fluturi
- ca para focului

Metoda de sinteză a textului este *Fișa de lectură*, ce presupune completarea enunțurilor în baza textului.

- Personajul principal al legendei este ...
- Acțiunea se desfășoară....
- Mi-a părut ciudat că....
- Sunt curios/curioasă să aflu dacă.....
- Aș vrea/n-aș vrea să trăiesc...
- Dacă aș putea, aș...
- Mă bucur enorm atunci când....

Învățătorul urmărește să formeze elevilor deprinderi de comunicare: Metodele interactive aplicate cu elevii în clasă aduc beneficii, deoarece elevii se implică și comunică cu ceilalți, colaborează în echipă și își asumă responsabilități. Orice metodă interactivă nu poate fi considerată la fel de eficientă pentru orice situație, pentru orice categorie de elevi. Metodele pot fi implementate diferențiat, respectându-se principiile accesibilității și ale adecvării la particularitățile de vârstă și intelectuale ale elevilor;

Bibliografie

1. Cartaleanu T., Cosovan O. etc. Formare de competențe prin strategii didactice interactive. Ch.: Centrul Educațional, 2008.
2. Curriculum școlar pentru clasele I-IV. Ch.: Editura Cartier, 2010.
3. Ezechil L. Comunicarea educațională în context școlar. B.: EDP, 2002.
4. Goraș-Postică V. (coord.). Competența acțional-strategică. Ch.: Centrul Educațional, 2012.
5. Marin M., Niculcea T. Limba română. Ghidul învățătorului. Ch.: Cartier, 2008.
6. Oprea C. Strategii didactice interactive: repere teoretice și practice. B.: EDP, 2006.

7. Pamfil A. Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare. Pitești: Paralela 45, 2009, 278 p.
8. Sclifos L., Goraș Postică V., Cosovan O. etc. O competență-cheie: a învăța să înveți. Ghid metodologic. Ch: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2010.
9. Șoitu L. Pedagogia comunicării. B.: Editura Didactică R.A., 1997, 223 p.

FORMAREA CAPACITĂȚILOR DE COMUNICARE LA COPIII DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Valentina Mîslițchi, dr., conf. univ., UST

Inga Prodan, masterandă, UST

Rezumat. Articolul tratează problema formării capacităților de comunicare la copiii de vârstă preșcolară. În lucrare sunt prezentate diverse definiții ale conceptelor de capacitate și capacități de comunicare, sunt elucidate particularitățile formării capacităților de comunicare la preșcolari, sunt expuse tehnologiile didactice cu impact maxim în formarea capacităților comunicative la copiii din învățământul preșcolar.

Abstract. This article treats the problem in forming of preschool children' communicative abilities. In this work are presented a variety of definitions of ability concepts and communicative abilities likewise, there are elucidated the peculiarities of formation of preschool children' communicative abilities. Moreover, the didactic technologies are rendered having a maximum impact in forming the preschool children' communicative abilities in education.

Comunicarea reprezintă condiția primordială pentru dezvoltarea integră a subiectului și conviețuirea eficientă în societate.

Comunicarea nu este utilizată de subiect doar pentru a transmite altora idei, gânduri, emoții, dar și pentru a recepta, înțelege și interpreta ceea ce cei din jur îi comunică.

Capacitatea de a comunica eficient este esențială pentru realizarea tuturor activităților cotidiene, prin utilizarea simbolurilor ce reprezintă concepte, joacă un rol fundamental în dezvoltarea capacităților de cunoaștere, de gândire, a logicii și a raționamentului; reprezintă o premisă a procesului de construire a relațiilor interpersonale și de integrare socială.

Preșcolăritatea oferă câmp larg de evoluție, stimularea capacităților de comunicare se constituie ca finalitate majoră a ei și condiție importantă pentru ceea ce s-ar putea numi *nivel de maturizare optimă* pentru debutul școlarității [16, p.49].

Dicționarul explicativ al limbii române definește capacitatea drept posibilitatea de a lucra, o forță, putință, pregătire, pricepere, practică de a ști să faci; proprietate de pătrundere în esența lucrurilor [14, p.282].

În Dicționarul de psihologie capacitatea este definită ca posibilitatea de a reuși în îndeplinirea unei sarcini [3, p.54].

Cercetătorul C. Prévost definește capacitatea ca o posibilitate de reușită și de competență într-un domeniu practic [4, p.121].